

ตัวอย่าง

ร่างเครื่องมือการคัดเลือก อสม. ดีเด่น

สาขาที่ 1 การเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคติดต่อ
ครองงาน หมายถึงการมีความสามารถปฏิบัติงานในบทบาท
 หน้าที่ และงานที่ได้รับมอบหมายอย่างดี โดยพิจารณาจากองค์
 ประกอบ (80 คะแนน) ดังต่อไปนี้
1. ความรู้ที่จำเป็นของ อสม. เกี่ยวกับสาขาที่เข้ารับการคัดเลือก
อสม.ดีเด่น (10 คะแนน)

รายละเอียด (คำถาม)	ใช่	ไม่ใช่
ความรู้พื้นฐาน/จำเป็น		
1. โรคติดต่อหมายถึง โรคที่สามารถถ่ายทอด ติดต่อกันได้ ระหว่างบุคคลโดยมี เชื้อจุลินทรีย์ต่าง ๆ เป็นสาเหตุของโรค แม้ว่าเชื้อโรคจะเป็นตัวก่อ เหตุ แต่พฤติกรรม ที่ไม่เหมาะสมของมนุษย์ก็เป็นปัจจัยร่วมที่สำคัญ		
2. วงจรการเกิดโรคติดต่อประกอบด้วย		
2.1 เชื้อโรคต้นเหตุและรังโรค		
2.2 ทางออกของเชื้อโรค นำคิดหลังจากตา จมูก เสมหะ อุจจาระ ปัสสาวะ แผลที่ผิวหนัง เชื้อโรคในเลือด ระบบสืบพันธุ์และทางรก		
2.3 วิธีการถ่ายทอดเชื้อโรคทางตรง ทางอ้อมทางเข้าสู่ร่างกาย คน ทางผิวหนัง เยื่อเมือก ระบบทางเดินอาหาร ระบบทางเดินหายใจ		
2.4 บุคคลผู้มีภูมิไวรับ		
3. โรคต่อไปนี้ เป็นโรคติดต่อ และเป็นโรคระบาดใช่หรือไม่		
3.1 โรคอหิวาต์ / โรคอาหารเป็นพิษ		
3.2 โรคมือเท้าปาก		
3.3 โรคไข้เลือดออก / โรคไข้วัดช้อยุงลาย		
3.4 โรคไข้หวัดใหญ่		
3.5 โรคไข้ฉี่หนู		
3.6 โรคตาแดง		
4. โรคระบาดเป็นอันตรายและทำให้เกิดความเสียหายมากที่สุด		

5. โรคระบาดสามารถป้องกันได้ หรือลดความรุนแรงได้ด้วยวิธีการป้องกัน ควบคุม โรคอย่างเป็นระบบ ถูกวิธี รวดเร็ว และด้วยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน		
6. โรคระบาด คือ มีจำนวนผู้ป่วยมากกว่าจำนวนปกติที่เคยมี		
7. โรคระบาด คือ มีผู้ป่วยพร้อมกันจำนวนมาก (ตั้งแต่ 2 รายขึ้นไป)		
8. มาตรการป้องกันการเกิดโรค เพื่อป้องกันไม่ให้เจ็บป่วยในคนแต่ละคน เช่น		

รายละเอียด (คำถาม)	ใช่	ไม่ใช่
8.1 รับประทานอาหารและดื่มน้ำที่สะอาดป้องกันอุจจาระร่วง		
8.2 นอนในมุ้งป้องกันโรคไข้เลือดออก		
8.3 สวมรองเท้าบูท ป้องกันโรคไข้ฉี่หนู		
9. กลุ่มอาการผิดปกติของระบบทางเดินอาหาร คือ มีอาการอาเจียนมาก ถ่ายเป็น น้ำหรือถ่ายเหลวตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไปใน 1 วัน		
10. อาการของโรคไข้ปวดข้อยุงลาย คือ มีอาการไข้ ปวดข้อ หรือข้อบวม มีผื่น ปวดกล้ามเนื้อ ปวดศีรษะ ปวดกระบอกตา เป็นต้น		
11. กลุ่มอาการไข้ออกผื่น คือ มีอาการไข้ มีผื่นตามร่างกาย อาจ มีไอ และมีน้ำมูก ร่วมด้วย		
12. กลุ่มอาการไข้และมีอาการทางสมอง คือ มีอาการไข้สูง เฉียบพลัน ปวดศีรษะมาก การรับรู้ตัวเปลี่ยนแปลง (สับสน ชัก ซึม หมดสติ) อาจมีอาการ คอแข็งหรือพบ จุดเลือดออกใต้ผิวหนัง เป็นจำเลือด บางรายเสียชีวิตอย่างรวดเร็ว		
13. อาการโรคมือเท้าปากคือ มีอาการเจ็บปากไม่ยอมรับ ประทานอาหาร เนื่องจาก มีตุ่มหรือแผลที่ลิ้น เหงือก และกระพุ้งแก้ม พบตุ่มหรือผื่นที่ ฝ่ามือ นิ้วมือ ฝ่าเท้า		

14. แบบทดสอบเกี่ยวกับโรคไข้หวัดนก ไข้เลือดออก เลปโตสไปโรซิส ฯลฯ		
14.1 โรคไข้หวัดนกเป็นโรคที่เกิดจากไก่อย่างเดียว		
14.2 คนที่มีอาการคล้ายไข้หวัดนก และมีประวัติสัมผัสไก่ เป็นผู้ป่วยที่น่าสงสัยว่า อาจจะเป็นโรคไข้หวัดนก		
14.3 มูลสัตว์ปีกนำมาหมักหรือเสลดของสัตว์ปีก เป็นแหล่งแพร่เชื้อโรคไข้หวัดนำมาสู่คนได้		
14.4 การแยกเขียงหั่นไก่สดจากอาหารอื่น จะช่วยลดความเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคไข้หวัดนก		
14.5 การกำจัดสัตว์ปีกที่ป่วยตาย ไม่จำเป็นต้องใส่ถุงมือยางหรือถุงพลาสติก		
14.6 การล้างมือบ่อยๆ และการใส่ผ้าปิดจมูกเป็นวิธีที่ดีที่ช่วยป้องกันเชื้อโรคไข้หวัดนก เข้าสู่ร่างกายได้		
14.7 การเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่องและค้นหาโรคหรือสัตว์ปีกตายผิดปกติได้เร็ว เป็นหัวใจสำคัญของการ ควบคุมโรค ไข้หวัดนกที่ถูกต้องและดีที่สุด		
14.8 เมื่อพบสัตว์ปีกตายผิดปกติ ต้องรายงานทันที จึงจะทำให้การควบคุมโรคไข้หวัดนกได้ผล		

รายละเอียด (คำถาม)	ใช่	ไม่ใช่
15. กลุ่มที่เสี่ยงป่วยเป็นไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 รุนแรง ได้แก่ หญิงมีครรภ์ ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง เช่น โรคปอด หอบหืด โรคหัวใจ คนอ้วนมาก คนที่มีภูมิคุ้มกันต่ำ เด็กเล็ก และคนชรา		
16. อาการป่วยที่เป็นสัญญาณอันตรายต้องไปโรงพยาบาลทันที ได้แก่ ไข้ไม่ลดภายใน		

2 วัน หายใจถี่ หอบเหนื่อยโอบมากจนเจ็บหน้าอก เพลียมาก นอน ชม ไม่กินอาหาร อาเจียนหรือท้องเสียมาก		
17. แบบทดสอบเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก		
17.1 โรคไข้เลือดออกเกิดจากยุงลายที่มีเชื้อไข้เลือดออกกัด		
17.2 ยุงที่เป็นพาหะนำโรคไข้เลือดออกมักออกหากินเวลา กลางคืน		
17.3 ผู้ป่วยที่มีไข้สูงติดต่อกันเกิน 2 วัน ให้สงสัยว่าน่าจะเป็น โรคไข้เลือดออก ควรรีบไปพบแพทย์		
17.4 การกำจัดลูกน้ำยุงที่เป็นพาหะนำโรคไข้เลือดออก ทำ เดือนละครั้งก็เพียงพอแล้ว		
17.5 ควรให้ผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกกินยาแอสไพริน เพื่อลดไข้		
17.6 การปฐมพยาบาลผู้ป่วยโรคไข้เลือดออก ทำได้โดยเช็ดตัว ลดไข้ และให้ผู้ป่วย ดื่มน้ำมาก ๆ		
17.7 การป้องกันโรคไข้เลือดออกที่สำคัญ คือ ทำลายแหล่ง เพาะพันธุ์ยุงที่เป็น พาหะนำโรค		
17.8 การทำลายยุงตัวเต็มวัยที่เป็นพาหะโรคไข้เลือดออก รอบ บ้านผู้ป่วย เป็นวิธี หนึ่งที่จะช่วยตัดวงจรการเกิดโรคไข้เลือดออกได้		
17.9 การป้องกันโรคไข้เลือดออกที่ดีที่สุด คือ ประชาชนมีการ กำจัดแหล่งเพาะ พันธุ์ยุงลายในบ้านตนเองเป็นประจำทุกสัปดาห์ เช่น หมั่นเปลี่ยน น้ำในแจกันดอกไม้		
17.10 การป้องกันตนเองไม่ให้ยุงลายกัด ประชาชนสามารถ ทำได้โดยการดูแล หน้าต่าง ประตู ช่องลมไม่ให้ยุงเข้า จัดข้าวของในบ้านไม่ให้กองสุม กันนอน ในมุ้งหรือทายากันยุง		

ความรู้ตามบริบทของแต่ละพื้นที่/ความสนใจ

.....

 .

2. สามารถถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ในสาขาที่เข้ารับ การคัดเลือกสู่ชุมชน (10 คะแนน)

รายละเอียด (คำถาม)	ใช่	ไม่ใช่
แผนงาน/โครงการ มีแผนการถ่ายทอดความรู้ที่เข้าถึงพื้นที่ และกลุ่มเป้าหมายครอบคลุม กลุ่มใดบ้าง		
• ครอบคลุมกลุ่มทั่วไป		
• ครอบคลุมกลุ่มผู้ป่วย		
• ครอบคลุมกลุ่มเสี่ยง		
• ครอบคลุมกลุ่มเด็กและเยาวชน		
• ครอบคลุมกลุ่มผู้ขาดโอกาส		
• ครอบคลุมกลุ่ม อสม.และผู้นำชุมชน		
วิธีการและเครื่องมือในการถ่ายทอดความรู้ ข้อมูลข่าวสาร		
• การมี/แสวงหาช่องทาง/วาระ/โอกาสในการถ่ายทอด		
การใช้สื่อในการถ่ายทอด		
• สื่อชุมชน		
• สื่อบุคคล/ภูมิปัญญา		
• สื่อสิ่งพิมพ์		
• สื่อ IT		
• สื่อมวลชน		
• สื่อประสม		
ลักษณะวิธีการที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้		
• การบอกกล่าวทั้งรายบุคคล / รายกลุ่ม		
• ผ่านสื่อ / เทคโนโลยีในชุมชน		
• เวทีประชุม / ประชาคม		
• การจัดกิจกรรมรณรงค์ตามปฏิทินสาธารณสุข		

สร้างและพัฒนาศูนย์การถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ เพื่อการเรียนรู้ของชุมชน		
ลักษณะการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมรณรงค์		
<ul style="list-style-type: none"> • ไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมรณรงค์ • ดำเนินการร่วมกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข • ดำเนินการเองโดยบทบาทหน้าที่ของชมรมฯ 		
รายละเอียด (คำถาม)	ใช่	ไม่ใช่
การดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ และการใช้ทรัพยากร		
การติดตาม ตรวจสอบ กำกับและประเมินผล		
การปรับปรุง ต่อยอด และขยายผล		

3. มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแผนสุขภาพชุมชนอย่างบูรณาการ (20 คะแนน)

รายละเอียด (คำถาม)	ใช่	ไม่ใช่
4.1 มีแผนการทำงาน/ปฏิทินการทำงานที่ร่วมกันของทุกภาคส่วน ในชุมชน		
<ul style="list-style-type: none"> • ชุมชนรับรู้สถานการณ์/ปัญหาของตนเอง และร่วมกันดำเนินงานแก้ไขปัญหา • สามารถผลักดันให้เป็นนโยบายสาธารณะและมาตรการทางสังคม • มีการประเมินผล / สรุปบทเรียน แลกเปลี่ยนเรียนรู้และขยายผลต่อไป 		
4.2 มีการทำงานเป็นทีม และสร้างเครือข่ายในระบบสารสนเทศที่ เอื้อต่อการทำงานร่วมกัน		
4.3 มีการระดมทุน/งบประมาณ และบริหารจัดการที่ดี (มีแผน / มี กรรมการ / มีการประเมินผล)		
4.4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น / องค์กรชุมชน ให้การสนับสนุน		
4.5 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ร่วมกันดำเนินการเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหา ของชุมชน		
4.6 มีการปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานที่เหมาะสม		
<ul style="list-style-type: none"> • มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสารจากแหล่ง เว็บไซต์ สื่อ เอกสาร ฯลฯ • มีการเชื่อมต่อทีมงานเครือข่าย ทางเว็บไซต์ ช่วงที่เหมาะสม 		

<ul style="list-style-type: none"> ● นำความรู้วิธีการมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการอย่างเหมาะสม 		
--	--	--

4. กิจกรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเกี่ยวกับสาขาที่เข้ารับการคัดเลือก (10 คะแนน)

รายละเอียด (คำถาม)	ใช่	ไม่ใช่
การเฝ้าระวัง คัดกรอง เช่น การตรวจสอบ เฝ้าระวังรถเร่/ตลาดนัด/แผงลอย		
<ul style="list-style-type: none"> ● รถเร่/ตลาดนัด/แผงลอย 		
<ul style="list-style-type: none"> ● เฝ้าระวังการโฆษณาทางสื่อ 		
<ul style="list-style-type: none"> ● ส่งเสริมการแสดงบทบาทในการป้องกันควบคุมโรค 		
การให้ความรู้/การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เช่น อย. น้อยบอกพ่อ แม่ การให้ความรู้กับประชาชน		
<ul style="list-style-type: none"> ● ส่งเสริมศักยภาพของ เครือข่ายแกนนำสุขภาพของชุมชนให้มีส่วนร่วมในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคติดต่อทั่วไป 		
<ul style="list-style-type: none"> ● อสม. แกนนำ กองทุนต่าง ๆ และประชาสังคม (วัด มัสยิด โรงเรียน บ้าน) ทั้งในและนอกพื้นที่ชุมชน มีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนให้สามารถตัดสินใจแสดงบทบาทสนับสนุนการดำเนินงานของชุมชนในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคติดต่อทั่วไปอย่างต่อเนื่อง 		

รายละเอียด (คำถาม)	ใช่	ไม่ใช่
<ul style="list-style-type: none"> • ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างคู่มือในการพัฒนาแกนนำสุขภาพของชุมชน 		
<ul style="list-style-type: none"> • มีการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเครือข่าย เพื่อสร้างความร่วมมือในการดำเนินงานฯ กำหนดช่องทางในการสื่อสารข้อกำหนดความร่วมมือ 		
มาตรการทางสังคม เช่น การกำหนดมาตรการชุมชน รักษาพยาบาล/จัดการแก้ไขปัญหา		
<ul style="list-style-type: none"> • ส่งเสริมการสร้างและสนับสนุนการใช้มาตรการทางสังคมเพื่อการป้องกันควบคุมโรคติดต่อ 		
จัดการภาวะแวดล้อม เช่น การเปิดศูนย์รับเรื่องร้องเรียนในชุมชน ส่งเสริมให้ประชาชน รู้จักปกป้องสิทธิ		
จัดการทรัพยากร เช่น การจัดตั้งกลุ่ม สร้างและบริหารเครือข่ายความร่วมมือ		
<ul style="list-style-type: none"> • เป็นแกนนำสุขภาพ คณะกรรมการกองทุนต่างๆ และมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคติดต่อทั่วไปในชุมชน 		
<ul style="list-style-type: none"> • พัฒนาระบบการบริหารจัดการทรัพยากรในการดำเนินงาน ป้องกัน ควบคุมโรคติดต่อ 		
สื่อสาร/สารสนเทศ		
<ul style="list-style-type: none"> • เผยแพร่ความรู้ผ่านวิทยุชุมชน 		
<ul style="list-style-type: none"> • จัดกิจกรรมรณรงค์ในโอกาสสำคัญ 		
สถานการณ์โรคติดต่อในหมู่บ้านและชุมชน (ประเมินความสอดคล้องระหว่างปัญหากับกิจกรรมการแก้ไขปัญหา)		
<ul style="list-style-type: none"> • สามารถระบุปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน (มีข้อมูลและสถานการณ์สนับสนุน) 		
<ul style="list-style-type: none"> • มีแผนงานโครงการแก้ไขปัญหา 		
<ul style="list-style-type: none"> • การระดมทุนจากภายในและภายนอกหน่วยงานในการแก้ไขปัญหา 		

<ul style="list-style-type: none"> ● การใช้เทคโนโลยีชุมชน / ภูมิปัญญาภายนอกหน่วยงานในการแก้ไข้ปัญหา 		
<ul style="list-style-type: none"> ● กิจกรรมที่ดำเนินการที่เป็นรูปธรรมชัดเจนสามารถวัดผลได้ 		
<ul style="list-style-type: none"> ● การประเมินผลการดำเนินงาน / การเผยแพร่ความรู้ / การจัดการความรู้ 		

รายละเอียด (คำถาม)	ใช่	ไม่ใช่
กิจกรรมที่ อสม.ทำเพื่อการเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ และโรคเฉพาะที่ เข้ารับการคัดเลือก		
<ul style="list-style-type: none"> ● ระบุกิจกรรมให้สอดคล้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนพร้อมเอกสารอ้างอิงที่เป็นรูปธรรม 		
<ul style="list-style-type: none"> ● ระบุกิจกรรมในการเฝ้าระวังพฤติกรรมเสี่ยงของประชาชน 		
<ul style="list-style-type: none"> ● ระบุกิจกรรมหรือวิธีการสร้างการมีส่วนร่วมในการปรับพฤติกรรมของประชาชนและลดปัจจัยเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อ การเกิดโรคติดต่อของชุมชน 		

5. ผลงานความสำเร็จ(เชิงประจักษ์)ในสาขาที่คัดเลือก (20 คะแนน)

ที่มาของปัญหา อ้างอิงข้อมูลและสถานการณ์

- จุดหมายปลายทางของการดำเนินกิจกรรม
- การมีส่วนร่วมของชุมชน โดยให้ระบุบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่าย
- ผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรมชัดเจน

ผลงานการแก้ไข้ปัญหา ใน 3 ด้านเป็นอย่างน้อย ได้แก่

○ การแก้ไข้ปัญหาของชุมชนและการเฝ้าระวังชุมชน

- ไม่มี มีระบุพร้อมแสดงหลักฐาน

○ การแก้ไข้ปัญหาด้านผู้ป่วย ด้วยการไม่เพิ่มหรือลดจำนวนผู้ป่วย

- ไม่มี มีระบุพร้อมแสดงหลักฐาน

○ การแก้ไขปัญหาในกลุ่มเสี่ยง

- ไม่มี มีระบุพร้อมแสดงหลักฐาน

ผลงานเชิงประจักษ์ ทั้งในอดีตปัจจุบันและอนาคตตามจุดหมายปลายทาง ตลอดจนการได้รับรางวัลจากหน่วยงานองค์กรต่างๆทุกระดับไปรตระบุพร้อมแสดงหลักฐาน

.....
.....

○ การสร้างระบบสื่อสารข้อมูล เพื่อการเฝ้าระวังของชุมชน

- ไม่มี มีระบุพร้อมแสดงหลักฐาน

.....
○ แนวทางการธำรงความยั่งยืนของกิจกรรม

.....
.....
.....
.....

○ มีแผนงาน / โครงการที่จะดำเนินงานต่อไปในงานเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ

.....
.....
.....
.....

○ ระบบส่งต่อการพัฒนาหรือการสร้างโอกาสให้เด็กและเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ

- ไม่มี มีระบุพร้อมแสดงหลักฐาน

.....

6. ผลงานเด่น/นวัตกรรม (10 คะแนน)